Краєзнавство

Сторінка № 12 (32) підготовлена районною громадською організацією "Спілка краєзнавців"

Свята Покрова

14 жовтня ми відзначаємо свято Покрови пресвятої Богородиці Марії, або, як звичайно кажуть, "Покрови" чи "Святої Покрови".

Ще у язичницькі часи цей день був пов'язаний з культом поминання предків та створення нових родин. Це було свято закінчення хліборобського циклу, коли завершувались усі польові роботи.

Християнське свято Покрова пресвятої Богородиці було запроваджене у Візантії на згадку про чудесне визволення від сарацинів (давня назва мусульманських народів). За царювання Льва VI Філософа, у 910 році під час вторгнення сарацинів до Грецької імперії, св. Андрій Юродивий зі своїм учнем Єпіфанієм перебували 1 жовтня у Константинопольському храмі, де зберігалась риза Богородиці. Під час всенощного недільного співу вони побачили в повітрі чудесну появу пресвятої діви в оточенні пророків, апостолів і ангелів. Вся осяяна сонячним світлом, вона молилася за грішників і покривала християн своїм омофором. Омофор – довга широка тканина, прикрашена хрестами, яку носять єпископи під час богослужіння. Він знаменує собою особливу Божу благодать, якою наділений єпископ, і те, що він турбується про всяку людину.

Почувши про чудесну появу Богородиці, мешканці Константинополя зрадили, що Бог молитвами Заступниці визволить їх від біди. І справді, невдовзі ворогів було переможено.

Поява Пресвятої Богородиці в храмі сталася 1 жовтня, і саме в цей день почали відзначати свято Покрови. За новим стилем це 14 жовтня.

Серед українців, що століттями страждали від чужоземних набігів, ця легенда набула особливої популярності. Божу Матір, яку називали в тому числі і Покровом, вважали своєю покровителькою запорізькі козаки, а значить, вона є покровителькою України.

Щорічно 1 жовтня запоріжці з великою урочистістю відзначали це свято на Січі у своєму головному храмі Святої Покрови.

Існує переказ, що після зруйнування Запорізької Січі козаки, що пішли за Дунай під ласку турецького султана, взяли з собою і образ святої Покрови.

Українська повстанська армія, що постала під час II світової війни як збройна сила проти гітлерівської і більшовицької окупації, теж обрала собі свято Покрови за день зброї, віддавшись під опіку святої Матері Богородиці. Таким чином, Покрова святкується у нас не тільки як народно-релігійне, а й національне свято.

Наталія Пугач,
науковий співробітник історичного музею Кам 'янського державного історико-культурного заповідника.

Виставка ювіляра

Осіння пора дарує нам багато приємних вражень. Для картинної галереї це час, коли відбувається зустріч з роботами місцевого художника Володимира Соломашенка.

З весни до осені художник живе у рідному місті, пише пейзажі, милуючись околицями, берегами Тясмину, вуличками Кам'янки. Та щоразу це нові мотиви, нові колористичні барви.

З кожним роком мотиви робіт урізноманітнюються, ми бачимо палаючий захід над Тясмином, осінній багрянець парку, соковиту зелень весняного поля, відчуваємо прозорість повітря ("Осокори весною").

Поряд з реалістичними композиціями вже звично бачити авангардні роботи. В експозиції представлені шість абстракцій та дві роботи на біблійну тему: "В'їзд в Єрусалим", "Древо пізнання".

Урочисте відкриття виставки відбулося напередодні 65 – річниці з дня народження художника. Колектив Кам'янського державного історико-культурного заповідника вітає ювіляра і бажає йому здоров'я, творчої наснаги, нових здобутків.

Тетяна Джулай,
старший науковий співробітник картинної галереї Кам'янського державного історико-культурного заповідника.

І пам'ять Кам'янки ...

18-22 листопада цього року виповнюється 190 років з часу першого приїзду О.С.Пушкіна до Кам'янки. Поет приїхав до нашого міста 1820 року, напередодні дня Святої Катерини на запрошення Олександра і Василя Давидових, з якими познайомився у Кишиневі в будинку М.Ф.Орлова. Він зупинився у великому двоповерховому будинку Давидових, побудованому в кінці XVII століття польськими власниками Кам'янки, і який, за спогадами чиновника Райдаровського, нагадував чимось середньовічний замок. Очевидець пише, що не вистачало лише розвідного моста і звуків замкової сторожі. Іменитих гостей зустрічали пострілами гармат. І для цієї церемонії спеціально із Петербурга виписували гренадерів.

Пушкін з головою поринув у світське життя Кам'янки. Із задоволенням бував на аристократичних обідах, якими опікувалася Катерина Миколаївна Давидова і які були предметом гордості Олександра Давидова – відомого гурмана свого часу, адже це він виписував із Франції устриці та дорогі вистояні вина із найкращих погребів. Танцював на балах, залицявся до кам'янських дам. Захоплювався Аглаєю Давидовою, уродженою герцогинею де Гаммон. Прогулювався зимовим парком, бував у гроті, любив ходити у скелі, які чимось нагадували йому Крим, де він провів найщасливіші хвилини свого життя у родинному колі милих Раєвських. Та найбільше поет був зачарований людьми, які його оточували в Кам'янці .

«Тепер знаходжусь в Київській губернії, в селі Давидових, милих і розумних самітників, братів генерала Раєвського . Час мій проходить між аристократичними обідами і демагогічними дискусіями. Товариство наше... різноманітна і весела суміш умів оригінальних, людей відомих в нашій Росії», - писав поет до друга М.І. Гнєдича із Кам'янки 4 грудня 1820 року.

Зустріч з найвідомішими людьми - героями війни 1812 року Миколою Раєвським, Михайлом Орловим, Костянтином Охотніковим, Іваном Якушкіним стала для Пушкіна справжнім святом.

Та чим би не займався поет у Кам'янці, він не міг не творити. Саме тут у перший його приїзд народилися шедеври світової лірики – вірші «Поволі рідшає хмарок легкий туман», «Нереїда», «Я пережив свої бажання» і була закінчена поема «Кавказький бранець», яку він присвятив Миколі Раєвському - молодшому, сину генерала, що теж гостював у Кам'янці. Полонили поета український мелос, традиції, звичаї, адже він уперше знайомився з ними саме тут, в нашому місті. Колядки, щедрівки, гуляння і забави – все це його хвилювало і полишило глибокий слід в душі і серці. Про свої гостини в Кам'янці поет не раз згадував у своїх листах і віршах:

Тебя, Раевских и Орлова,
И память Каменки люблю...

Приїхавши вперше до Кам'янки, О.С.Пушкін прогостював майже чотири місяці і назавжди залишився в історії нашого міста. Пам'ять про його перебування живе в переказах і легендах, в назвах вулиць та історичних місць, в бронзовій скульптурі, що зустрічає щодня всіх нас в парку ім. Декабристів та в експозиції літературно-меморіального музею О.С.Пушкіна і П.І.Чайковського, який вже 73 роки приймає гостей, шанувальників творчості поета і став візитною карткою нашого міста, одним із семи чудес Черкащини.

Галина Таран,
директор Кам'янького державного Історико-культурного заповідника.

Оренбурзькі зустрічі

З 30 вересня по 3 жовтня 2010 року у місті Оренбурзі відбувся Міжнародний з'їзд пушкінських музеїв, адже музей О.С. Пушкіна і П.І.Чайковського став членом Міжнародного музейного співтовариства ще в 2008 році, коли в Михайлівському директор Кам'янського державного історико-культурного заповідника Г.М.Таран підписала угоду про співпрацю.

І не дивлячись на напружений графік роботи, зустріч керівників пушкінських заповідників і музеїв проходила в теплій зворушливій атмосфері. Директор Московського державного музею О.С.Пушкіна Є. Богатирьов, відкривши засідання, розповів про спільні заходи, які відбувалися в 2010 році в рамках співтовариства та намітив план роботи на 2011 рік. Багато щирих слів директор найавторитетнішого і найбільшого Пушкінського музею сказав на адресу Кам'янки, привітавши наш історико-культурний заповідник 15-річчям з часу заснування.

Гості з України, Росії, Прибалтики розповідали про здобутки і проблеми своїх музеїв. Випала й мені нагода повідати своїм колегам про те, чим живе Кам'янський літературно-меморіальний музей О.С.Пушкіна і П.І.Чайковського. Учасники з'їзду з великим інтересом розглядали фотографії із зображенням історичних пам'яток нашого міста та заходів заповідника.. Представники Москви, Вільнюса,Михайлівського, Лопасні, Одеси, Петербурга висловили бажання побувати в Кам'янці.

Гостинні господарі щиро, з любов'ю розчинили перед учасниками з'їзду двері обласного краєзнавчого та художнього музеїв. Приємно здивував музей міста Оренбурга, в якому значна частина експозиції присвячена Тарасу Шевченку.

Цікавою була церемонія вручення Всеросійської літературної премії «Капітанська дочка», а також екскурсія до музею з такою ж назвою, який створили студенти аграрного університету.

Під час підведення підсумків зустрічі наступним місцем з'їзду було обрано Болдіно, в якому члени співтовариства зможуть побувати в 2011 році.

Хто знає, може 2012 рік стане знаковим і для Кам'янки. Знайдуться меценати, спонсори, які допоможуть Кам'янському історико-культурному заповіднику прийняти таке зібрання і в нашому місті.

Таміла Чупак,
завідувачка музею О.С.Пушкіна і П.І.Чайковського.

Життя, віддане задля майбутнього

Погожого осіннього дня до історичного музею зайшла невелика група відвідувачів. Замовили екскурсію. Коли екскурсовод завів їх до залу, присвяченому подіям Великої Вітчизняної війни, зав'язалася розмова. Виявилося, що приїхали гості з Владивостока і Саратова. Вони завітали до Кам'янки, побувавши в селі Мельниках Чигиринського району на братській могилі. Саме там, серед багатьох прізвищ загиблих, вони знайшли одне, яке їм найдорожче. Це прізвище друга, батька і дідуся – Костянтина Трубіліна. Юрій Костянтинович, син загиблого, і Ольга Юріївна – онука, хотіли дізнатися якомога більше про рідну людину, яка була у роки війни учасником Кам'янського підпілля і віддала своє життя, захищаючи нашу землю.

К.Трубілін народився і навчався в школі у місті Черкасах. Війна зруйнувала все його життя. Лейтенант Червоної Армії, з перших днів війни воював, потрапив до концтабору в австрійське місто Лінц, звідки йому вдалося втекти.

В роки війни в Кам'янці діяла підпільна молодіжна група, організована Олександром Гурою. До неї входили Галя Кудря, Людмила Борисова, Людмила Любимова, Тетяна Котенко, Тамара Погоріла та багато інших. Саме з цією групою зв'язався К.Трубілін, після того як втік з концтабору. Підпільники були тісно пов'язані з партизанським загоном під командуванням П.А.Дубового, який діяв в Холодному Яру. За дорученням штабу партизанського загону Людмила Борисова влаштувалась перекладачем в табір військовополонених в місті Смілі. Підпільна група підтримувала постійний зв'язок з Віктором Кучериною, Костею Трубіліним, Георгієм Макаревичем і влаштовувала втечі радянських військовополонених із Смілянського табору з документами, які викрадала у німців Тетяна Котенко, працюючи прибиральницею в жандармерії.

У кінці грудня 1943 року точилися кровопролитні бої партизан в оточенні німців. 2 січня 1944 року ворог намагався провести розвідку боєм з боку села Лубенець. Завдяки героїчним діям партизанів К.Трубіліна, О.Скорини, Б.Юсупова, О.Кисачова, які полягли в цьому бою, ворог не пройшов до Холодного Яру. Декілька днів не дожив Костя до того дня, коли партизанський загін під командуванням П.Дубового з'єднався з регулярними частинами Червоної Армії. К.Трубілін загинув у 25 років, у розквіті сил і з великими планами на майбутнє. Без батька зростав син. І таких родин залишилося сотні тисяч. Але саме завдяки їм, їхньому подвигу ми вже 65 років маємо мирне небо над головою.

Лариса Висоцька,
науковий співробітник історичного музею Кам'янського державного історико-культурного заповідника.

"Наше місто"
Засновник Кам'янська міська рада, реєстраційне свідоцтво ЧС № 512 від 24 липня 2006 року.

Редакційна колегія: О. Г. Шамрай, Н. В. Будянська, В. І. Кравченко, Ю.І. Щербак.
Фото на знімках виконано редакційною колегією
Точка зору автора не завжди збігається з точкою зору редакції. Редакція залишає за собою право виправляти і скорочувати матеріали. За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
Р/р № 39226401002306 УДК м. Черкаси, МФО 854018 ЄДРПОУ 25872304
Адреса редакції: 20800, м. Кам'янка, вул. Леніна, 37, тел. 6-17-87.

Друк офсетний: Кам'янське комунальне поліграфічне підприємство
Адреса: м. Кам'янка, вул. Пушкіна, 56, тел. (04732) 6-16-95.
Обсяг 1 умовних друкованих аркуші.
Наклад 1041. Замовлення № 701.